

Meshuggah bestaat sinds 1987, aanvankelijk als viermansgroep met een andere drummer. Tomas Haake treedt toe tot Meshuggah voordat de eerste cd wordt opgenomen, voor het in 1991 nog jonge Duitse metallabel Nuclear Blast. *Contradictions collapse* is duidelijk beïnvloed door de Metallica-generatie van de jaren

tachtig, maar aan zowel het gitaarwerk als het spel van Haake is te horen dat de band er wel degelijk oorspronkelijke ideeën op na houdt. *None* laat drie jaar op zich wachten en is nog een minialbum ook, maar toch, alles wat Meshuggah nu zo uniek maakt, is in de vijf tracks aanwezig: een grote technische bagage, maar ook beheersing en tegelijk extreme agressie. Iets wat later steeds meer op de achtergrond raakt is de ruimte in de arrangementen. Na twee moeizame jaren (Haake verwondt een hand in een houtbewerkingapparaat, vlak nadat gitarist Fredrik Thordendal het topje van zijn linkervinger zaagt, om maar wat te noemen) verschijnt de tweede volwaardige cd, *Destroy erase improve*, waarop het vanaf de eerste noot raak is: Meshuggah verlegt de grenzen van de metal, zoals begin jaren zeventig de grote symfonische groepen dat met de rock deden en zoals Amerikaanse groepen als Watchtower, Atheist, Confessor, Death en Cynic dat eerder probeerden. Maatsoorten zijn niet wat ze lijken en staan meestal haaks op de gitaarriffs, solo's stukken klinken vaak net zoveel fusion als metal, en tegelijk wordt er ongelooflijk strak gespeeld. Helaas is Meshuggah in deze eerste jaren live enkel op halve kracht te zien, vanwege bezettingswisselingen en ziekte. *Chaosphere* wordt opgenomen nadat de groep van Umeå naar Stockholm is verhuisd. Het klinkt misschien wat vreemd als we het over muziek hebben, maar deze cd is het meest informatiedichte werkstuk van de groep tot dusver. Zie de transcripties in de rubriek Spelen (pagina 53) en je begrijpt wat we bedoelen.

‘Voor ik bij Meshuggah kwam, speelde ik op een Yamaha-drumstel. Gewoon, met twee hangende toms, een floortom en twee 20” bassdrums. Ik had niet meer nodig voor de metal die ik toen speelde. Vanaf het moment dat ik bij Meshuggah ging spelen, voelde ik dat ik veel originelere dingen kon gaan doen, en daar in mijn drumstel rekening mee moest houden. Ik nam de Sonor Phonic Plus over van hun vorige drummer (Niclas Lundgren, MvS), met twee 22” bassdrums en wat kleinere toms dan ik gewend was. Wat ik nu gebruik, maar dan met 14” en 16” op de vloer, meen ik. En dat is het altijd gebleven, op die ene floortom na dan. Later kocht ik een Pearl Custom Z, in die maten, en die heb ik tot anderhalf jaar terug gebruikt. Toen kreeg ik een Sonor Designer-set van de Zweedse importeur en ben ik ook zelf een snare gaan bouwen. (zie de tekening van Haake's opstelling, MvS) Mijn tom-vellen zijn coated Remo Ambassadors bovenop, zwarte Ambassadors onderop. Vandaag had ik een doorzichtige Powerstroke op de snare, maar dat is een zeldzaamheid. Meestal is het een coated Powerstroke, of een coated Ambassador. Op de bassdrums blijf ik variëren, omdat ik nog steeds niet weet wat me het best bevalt. Vandaag had ik doorzichtige Ambassadors, voor en achter. Daar-door verlies je dus wel aan laag en hou je voornamelijk een harde, agressieve klap over. Ik heb gecoate Ambassadors geprobeerd, Powerstrokes, Pinstripes, Emperors... Maar ik weet het dus nog niet. Wat me heel erg irriteert bij die Sonor-kit is... Ach, misschien moet je er gewoon om vragen als je hem koopt, maar die bassdrums, de ketels, bedoel ik, hebben dus een verschillende toon van zichzelf. Sla erop zonder vellen, en je hoort een verschil in toonhoogte. Dat was ook bij de Custom Z zo. Dat vergeet ik nog wel eens, bij het stemmen. Ik wil dat ze hetzelfde klinken, maar dat is dus onmogelijk. Als ik ooit een volgende set uitzoek, hou ik daar

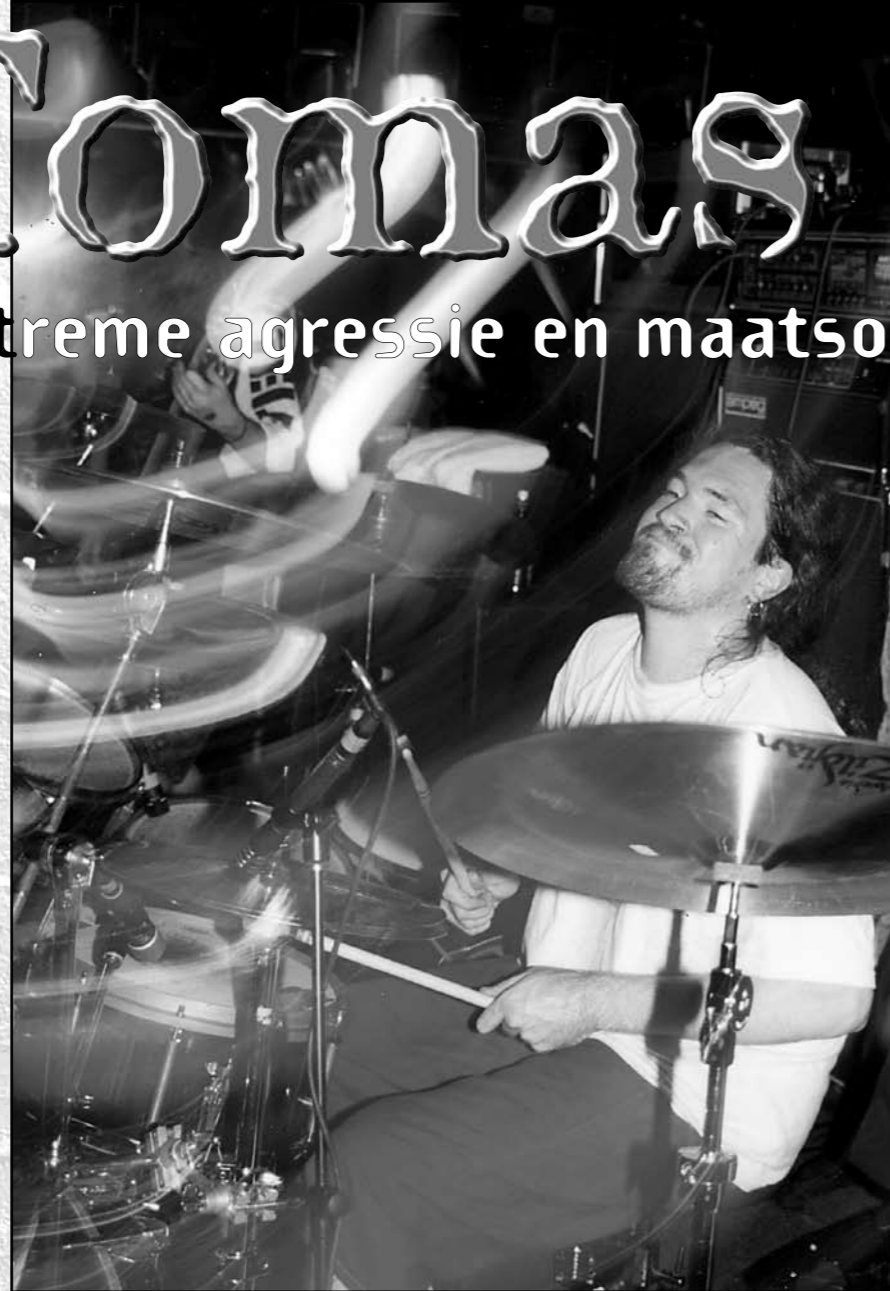

Haake

Meshuggah's

Tomas

Beheersing, extreme agressie en maatsoorten die niet zijn wat ze lijken.

Metaldrummers kunnen hard en snel, da's bekend. Er zijn echter ook groepen waarin de drummer meer mag dan dat, groepen die het extreme geluid van thrash-, death- of zelfs black metal combineren met vrijer, door jazzrock en symfo beïnvloed spel. Sinds 1994 is dé naam op dat gebied Meshuggah uit Zweden. Het vijftal weet zichzelf met iedere nieuwe plaat te overtreffen, en dat onder een gestaag aanzwellend applaus. Drummer Tomas Haake is nog nauwelijks voor het voetlicht getreden, al lijkt daar dit jaar verandering in te komen. Meshuggah heeft een goed verlopen Amerikaanse tournee gedaan als voorprogramma van Slayer en gaat binnenkort terug op eigen kracht. Slagwerkkrant sprak met de rustige Zweed na zijn fenomenale set tijdens het Dynamo Open Air festival in Mierlo, afgelopen Pinksteren.

door Mark van Schaick, foto's Grail Mortillaro

anders te gaan benaderen. De andere jongens denken namelijk niet zozeer in oneven ritmes, als wel in oneven *groupings* binnen even ritmes. Een wezenlijk verschil. Dat is uiteindelijk wat mij het meest heeft gevormd.

Heb je er wel eens over gedacht om les te nemen?

‘Er zijn in Zweden twee drumleraren waar ik wel eens naartoe zou willen: Morgan Ågren en Petur Östlund. Zij concentreren zich meer op de

ergonomie van het drummen dan op de noten. Hoe beweeg je, hoe hou je je stokken vast, waar ben je gespannen als je speelt? Geen techniek zonder een bepaald denkpatroon, de zen van het drummen, zeg maar. Hun oefeningen hebben vooral betrekking op onafhankelijkheid. Oefen met je hi-hatvoet, speel wat je wilt, in allerlei maatsoorten of niet, tot je je hi-hat helemaal los kunt laten of er juist op focussen, zonder problemen. Dat duurt dan misschien wel een jaar, of meer... Vooral Morgan Ågren is zo... onvoorstelbaar. In de winkel waar ik werk in Stockholm heeft hij pas een clinic gegeven. Ik heb hem ook met diverse bands gezien en wat me altijd weer opvalt, is zijn feilloze gevoel voor de beat. Hij kan zich helemaal laten gaan in de meest verschrikkelijke breaks of solostukken van 32 maten, maar komt altijd weer haarscherp terug op de één. En een techniek dat hij heeft... Östlund is een IJslandse jazzdrummer die al heel lang in Zweden woont. Hij is nog meer dan Morgan de man van het ademen, het zitten, het bewegen. Hij heeft Morgan dan ook gevormd.

Is het een ambitie van je om ooit jazz te spelen?

‘Ja, natuurlijk. Ik zou vooral willen dat ik ooit het zelfvertrouwen krijg om dat te doen. Om te kunnen spelen met die losheid... Want daar schort het bij mij nog eens aan. Ook vandaag, bijvoorbeeld. De eerste drie nummers voelde ik me uitstekend, maar daarna begon ik in te zakken. Dat kwam eerst doordat er een tilter van een bekken losraakte. Daarna kreeg ik last met één bassdrum, of liever gezegd met een pad die ik op het vel had geplakt. Die begon te schuiven en op een gegeven moment zat ik met de klopper tegen het dubbelzijdig plakband aan. Niet echt bevorderlijk voor je concentratie, dat begrijp je waarschijnlijk wel. Als ik een bekken scheef zie zakken, begin ik foutjes te maken. Het is alsof de rust verstoord is. Niet dat het publiek dat merkt, het zijn kleine dingetjes, maar voor mij erg vervelend. En daar denk ik dus veel over na. Hoe kan ik zo'n hapering in mijn zelfvertrouwen overwinnen?’

Je zult wel erg kieskeurig zijn in je opstelling.

‘Klopt. Als er een bekken ook maar één centimeter te dichtbij hangt, dan merk ik het. Blijft mijn stok er achter haken als ik uithaal. Daarom zet ik mijn drumstel ook altijd ruim van tevoren op. Vandaag had ik gelukkig erg veel tijd. Maar nu hadden we weer geen soundcheck, en ik kan mijn opstelling pas echt testen als we een nummer spelen.’

Je bent dus tijdens je afgelopen tournee niet achter Paul Bostaph's kit gekropen om even lekker met Slayer mee te drummen?

‘Nou, Paul heeft zo'n drumkruk met ingebouwde monitorspeaker, weet je wel, en ik was daar nieuwsgierig naar, dus ik heb er achter gezeten. Maar spelen? Nee. Zijn toms staan veel te ver weg, zijn snare te dichtbij... We hebben zelfs één optreden afgezegd, omdat er geen ruimte was voor mij om mijn drumstel op te zetten. Liever niet spelen, dan achter het drumstel van een ander. Niet met de

Jullie hebben net 37 shows met Slayer gedaan. Hoe was dat?

‘Die tournee was te gek. Wij dachten dat Slayerfans ons niet zo snel zouden oppikken, maar vanaf het begin hadden we het publiek goed mee. Slayer had het wel eens over ons, maar dat ze ons voor de tournee zouden vragen, was een verrassing.’

Herinner je je vorige optreden in Nederland nog? Dat was in Willem II in Den Bosch.

‘O ja, dat weet ik nog goed. Wat was ik ziek, die avond! Ik was zo blij dat we het einde van de set hadden gehaald, ik heb tijdens het laatste nummer wel drie keer mijn kots terug zitten slikken.’

Het heeft wel lang geduurd voor jullie weer deze kant opkwamen.

‘Daar zijn veel redenen voor. Na onze Europese tournee in 1996 maakte Fredrik zijn soloalbum (*Sol Niger within*, met waanzinnig drumwerk van Morgan Ågren - MvS). We zijn verhuisd naar Stockholm en voor iedereen een appartement en werk had, was het twee jaar verder. Maar nu zijn we gesetteld, ik werk inmiddels in een drumwinkel. Voor we aan *Chaosphere* gingen werken had ik bijna een jaar niet gedrumd. Dat wreekte zich in de studio, want ik had tijdens de opnamen pijn in de hele rechterkant van mijn lichaam. Niet best.’

Je vertelde eerder al dat Chaosphere grotendeels in de computer is ontstaan.

‘Ja, veel drumpatronen zijn bedacht door in de computer met de gitaarriffs te spelen. Patronen uitproberen, schuiven, discussiëren met de anderen wat het beste klonk. Vervolgens ging ik in de studio die patronen stuk voor stuk opnemen. Met dank aan de ADAT, die het zo makkelijk maakt om op elk willekeurig moment in te prikken. Half dagje oefenen op een bepaald stuk, en hup, opnemen maar. Een interessante werkwijze, maar wel één ingegeven door tijdsdruk. Ik zou het niet nog eens zo willen doen.’

Ervaar jij ook dat als je een tijdje niet drumt, je toch vorderingen maakt als drummer, maar dan mentaal?

‘Ja! Ik heb een paar periodes gehad van een maand of vijf, zes niet drummen, waarna ik een groot verschil merkte. Andere inspiratie, andere invalshoeken. Ik voelde me dan ook een betere drummer. Vreemd, hè? Maar nu ik erover denk... Ik heb ook wel eens een zomer lang vast gezeten in aldoor weer dezelfde ritmes en breaks. En dat ik van ellende maar een spiegel voor mezelf neerzette, om te kijken of ik mijn stokken wel even hoog optilde bij de dubbelslagsroffels. Ik bedoel, als je echt niet meer weet wat je moet doen.’

Wanneer ben je gaan stoeien met ritmische structuren, zoals je dat bij Meshuggah doet?

‘Ik drum sinds mijn zevende, maar heb er pas vanaf mijn dertiende echt wat aan gedaan. Tot dan was ik drukker met de trompet. Ik heb altijd met oneven ritmes geëxperimenteerd, al kwam dat niet verder dan het vertalen van 7/4, 7/8 en 13/8 naar dubbele bass. Vanaf het moment dat ik bij Meshuggah kwam, werd ik gedwongen dat heel

rekening mee. Ik doe dat ook bij het kiezen van nieuwe vellen. Hou ze omhoog bij de rand en vergelijk de toonhoogte als je ertegen tikt. Hoe minder verschil in toon, hoe makkelijker je ze gelijk gestemd zult krijgen.'

Stemmen is...
 '...een wetenschap op zichzelf, ja. Vervelend hoor, soms. Dat eindeloos vergelijken tussen twee bassdrums, plat, op een kleedje, zonder kleedje, rechtop, met demping, zonder demping. Heb je voor je gevoel én gehoor alle spanbouten gelijk aangedraaid, klinken die trommels totaal verschillend! Hoe selectief is mijn gehoor, denk ik dan? De hoeveelheid tonen die een bassdrum bij een gewone aanslag produceert is zo groot, dat je ze eigenlijk ook niet op het gehoor moet stemmen. Misschien moet je het maar houden bij puur de spanning, stemmen op gevoel, dus.'

Waren de Axis pedalen voor jou ook zo'n openbaring als voor andere drummers?

'Ja. Ze zijn goed voor de snelle patronen. Maar ik moet ook zeggen dat ze minder geschikt zijn voor de hele heavy, langzame stukken. Je kunt er niet mee zwiepen, zoals met de oudere pedalen. Ze zijn erg direct en je moet daarom goed doseren. Er zijn wat langzamere nummers die we momenteel repeteren en nog niet live hebben gespeeld, waaronder *Neurotica* van het laatste album, met dubbele bass-patronen die minder snel zijn, en dat is echt moeilijk met de Axis.'

Een dubbelpedaal vind je niks, zeker.
 'Nee. Ik heb het uitgebreid geprobeerd, allerlei soorten en maten, maar ik blijf moeite hebben met die overbrugging van het linkerpedaal naar de

'Ik heb altijd met oneven ritmes ge-experimenteerd, al kwam dat niet verder dan het vertalen van 7/4, 7/8 en 13/8 naar dubbele bass.'

klopper. Als je het linkerpedaal ingedrukt houdt, voel je de rek. Het is me niet direct genoeg, zeker nu ik gewend ben aan de Axis-pedalen. Er zit toch ergens... ruimte in de beweging. Bovendien zijn ze kwetsbaar. De DW gaat nog, maar bij andere merken gaat er altijd wel iets los of kapot.'

Stoort het jullie dat Meshuggah vooral muzi-

kanten aantrekt, en daarna pas het 'gewone' publiek?

'Mmm... Een beetje, maar het is wel begrijpelijk, gezien onze aanpak. Weet je wat alleen zo jammer is?'

Nou?

'Dat muzikanten van die slechte cd-kopers zijn.' ■

Spelen

progressief
metaldrummen

Tomas Haake

tekst: Mark van Schaick
transcripties: Mark Eeftens

Sinds het begin van de jaren negentig speelt Tomas Haake met de groep Meshuggah progressieve metal. Niet zoals een deels in de symfo gewortelde groep als Dream Theater dat doet, maar eerder op een fusion-achtige, haast avantgardistische manier (en keihard, bovendien). In het interview (pag. 50) vertelt Haake al het een en ander over zijn aanpak en de visie van de band. Wat valt op in zijn spel? Mark Eeftens boog zich over een aantal van zijn drumpartijen en kwam bij ons terug met de volgende mededeling: 'Ik heb hele nummers van Weckl en Colaiuta uitgeschreven, maar dit is pas écht een uitdaging.' Dat belooft wat. Succes ermee.

Bij beide fragmenten is de aanslag van de ritmegitaar meegenomen. Vooral daarmee kun je namelijk zien waar 'm de kneep zit in Haake's partijen. Polyritmiek, strakheid en een hoog tempo maskeren op een knappe manier de vierkwartsmaat. De drums en de basgitaar gaan strak samen, praktisch alle riffs lopen gelijk.

Fragment 1 beslaat de eerste minuut van *The mouth licking what you've bled*, een nummer van *Chaosphere*, Meshuggah's laatste cd. Het is de in-

vulling van intro (A) en coupletten (B). De introstructuur komt daarna weer terug in het refrein.

The musical notation for Fragment 1 consists of two systems, A and B. System A shows the guitar part (top staff) and the drum part (bottom staff) for the first section. System B shows the guitar part (top staff) and the drum part (bottom staff) for the second section. The notation includes various rhythmic patterns, rests, and dynamic markings. The drum part is written in a simplified notation using circles and crosses to represent different drum sounds.

Fragment 2 geeft het basisprincipe weer van het ritme van *Concatenation*, het openingsnummer van *Chaosphere*. Hier is alleen het principe van de beat weergegeven. Het fragment klinkt als een oneven maatsoort, maar het

is gewoon vierkwarts. Het zijn zes frases van 10/16 waar één frase van 4/16 aan is vastgeplakt. Bij elkaar is dat 64/16, en dus vier vierkwartsmaten.

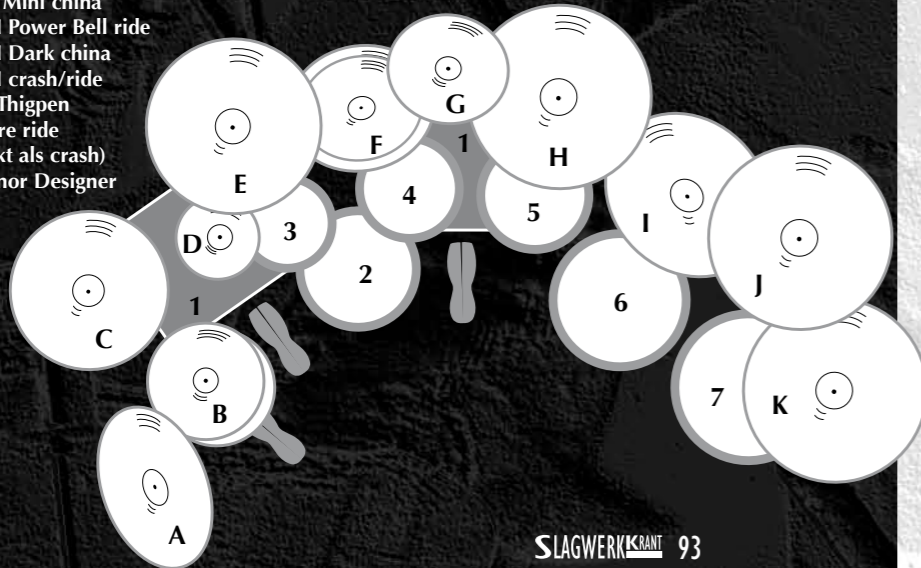
The musical notation for Fragment 2 consists of two systems, A and B. System A shows the guitar part (top staff) and the drum part (bottom staff) for the first section. System B shows the guitar part (top staff) and the drum part (bottom staff) for the second section. The notation includes various rhythmic patterns, rests, and dynamic markings. The drum part is written in a simplified notation using circles and crosses to represent different drum sounds.

Spullen Tomas Haake

'Mijn snare heb ik zelf gemaakt. Het is een duigenmodel, zoals bijvoorbeeld Brady ze ook maakt. Hij is heel sterk, met een ketel van één inch dikte, en geeft geweldige rimshots. Ik heb hem nog niet echt kunnen gebruiken in de studio. Daar is de *ring* te penetrant voor. Maar live is hij perfect. Ik heb een 18" china met een 15" crash erop, met een hi-hatclutch, zodat ik de tussenruimte kan variëren en ze als een x-hat kan gebruiken. Heel trashy.'

- Bekkens: Sabian
 A. 18" HH china
 B. 14" HH Rock hats
 C. 19" HH Medium crash
 D. 10" HH Splash
 E. 21" HH Medium crash
 F. 18" HH China met een 15" HH Medium crash erop
 G. 14" AA Mini china
 H. 22" HH Power Bell ride
 I. 20" HH Dark china
 J. 22" HH crash/ride
 K. 22" Ed Thigpen Signature ride (gebruikt als crash)
 Drums: Sonor Designer

- 22"x18" bassdrums, met Axis pedalen
- 14"x7" handgemaakte block-snaredrum
- 10"x10" tom
- 12"x12" tom
- 13"x13" tom
- 16"x16" tom
- 18"x18" tom

Discografie

Tomas Haake:
 Meshuggah - *Contradictions collapse* (1991, Nuclear Blast NB049 CD)

Meshuggah - *None* (1994, Nuclear Blast NB102-2)

Meshuggah - *Destroy erase improve* (1996, Nuclear Blast NB121-2)

Meshuggah - *Chaosphere* (1998, Nuclear Blast NB336-2)

Morgan Ågren:
 Mats/Morgan - *Trends and other diseases* (1996, UAE disc 1)

Fredrik Thordendal's Special Defects - *Sol Niger within* (1997, UAE disc 4)

Petur 'Island' Östlund:
 Janne Schaffer - *Second album* (1975, Vertigo 6360118)

Zoot Sims - *Zoot case* (1982, Gazell 1021)

Steve Dobrogosz - *Songs* (1996, Caprise 1232)